

Zespół klasowy na medal

Zasady skutecznego
budowania zespołu klasowego
ORAZ Relacji między uczniami

FORUM

SPIS TREŚCI

1. Strategie zarządzania klasą i modelowania zachowań uczniów.....	5
2. Dziecko nieśmiałe wyzwaniem dla nauczycieli.....	8
3. Integracja zespołu klasowego – scenariusz zajęć wspierających rozwój dziecka nieśmiałego.....	14
4. Uczeń członkiem zespołu klasowego.....	16
5. Jak wykorzystać moc grupy rówieśniczej we wspieraniu zdrowia psychicznego uczniów?	23
6. Zgrana klasa. Udział pedagoga w budowaniu relacji między uczniami.....	27
7. Kształtowanie asertywności i rozwijanie empatii w komunikacji między uczniami – wskazówki do budowania dobrych relacji koleżeńskich	32
8. Odnowić więzi – scenariusze zajęć i zabaw reintegrujących klasę po powrocie do szkoły	37
9. Propozycje zajęć integrujące uczniów.....	46
10. Porozumienie bez przemocy M. Rosenberga jako skuteczny sposób komunikacji w klasie – przykłady dialogów	48

Strategie zarządzania klasą i modelowania zachowań uczniów

1. Kontrolowanie własnych zachowań – modelowanie umiejętności emocjonalnych i społecznych

Warto wyjaśniać uczniom metody, jakie są stosowane, gdyż pomaga to w utrzymaniu emocji nauczyciela pod kontrolą. Podczas wyjaśnień owych zachowań nauczyciel może rozłożyć na części pierwsze swoje reakcje emocjonalne i dzięki temu dokładnie przeanalizować ich przyczyny i skutki. Takie podejście powoduje, iż uczniowie są w stanie wypracować własne sposoby działania. Dzieje się tak, gdyż uświadamiają sobie istnienie różnych sposobów zapobiegania temu, aby myślenie i reakcje emocjonalne przejmowały kontrolę nad racjonalnym zachowaniem.

W trakcie pracy z uczniami warto wykorzystać przygotowane wcześniej w tym celu listy kontrolne i wykresy obrazujące sposoby radzenia sobie z wybuchami emocji i frustracją. Dzięki temu nauczyciel będzie mógł kontrolować własny poziom frustracji i w odpowiednim momencie odnieść swoją uwagę do owych planów. Zracjonalizowanie i zdefiniowanie złości pomaga uczniom podejmować kroki w celu poprawy swojego zachowania i przejęcia nad nim kontroli.

2. Wypracowanie i utrzymanie konsekwencji i stałości

W celu budowania pozytywnych relacji z uczniami nauczyciel powinien każdorazowo przeprosić ucznia, jeśli zachowa się niestosownie, niesprawiedliwie czy niekonsekwentnie. Umiejętność przyznania się do błędu jest oznaką profesjonalizmu. W ten sposób uczniowie otrzymują jasny przekaz i wzór do naśladowania. Nikt nie jest nieomylny, jednak najważniejsze to potrafić przyznać się do błędu i przeprosić.

Przydatna jest lista stopniowanych nagród i kar umieszczona w widocznym miejscu w klasie. Pozwoli to w dowolnym momencie odnieść się do jej zapisów. Uczniowie będą dzięki temu świadomi konsekwencji swoich zachowań.

Nauczyciel poprzez punktualność, dobre przygotowanie do lekcji i entuzjazm pokazuje uczniom swoją konsekwencję. Wpłynie to pozytywnie na uczniów i pokaże im, że odpowiednie podejście pozwala przejąć kontrolę nad innymi. Energia i zapał nauczyciela są doskonałym motywatorem do działania dla uczniów, którzy wiedzą dzięki temu, iż mogą osiągnąć sukces.

Każda lekcja powinna być nowym rozdziałem w relacjach nauczyciel – uczeń, a poprzednie wydarzenia nie powinny determinować podejścia i oczekiwań wobec uczniów. Dzięki temu uczniowie czują się traktowani sprawiedliwie i wiedzą, że zawsze jest szansa na poprawę.

3. Rytuały, zasady i procedury dotyczące uczenia się

Formułując zasady, nauczyciel powinien posługiwać się pozytywnym językiem. Dzięki temu uczniowie czują, że są traktowani jednakowo a nauczyciel zakłada ich pozytywne zachowania i reakcje podczas zajęć. Słyszac pozytywne przekazy, uczniowie odpowiednio dopasowują swoje oczekiwania.

Każdorazowo warto wzmacniać pozytywnie i chwalić zachowania zgodne z ustalonymi zasadami – dzięki temu uwaga nauczyciela skupia się na tych uczniach, którzy zachowują się właściwie, a nie na

tych, którzy łamią zasady. To pokazuje uczniom, że pozytywne zachowania są nagradzane i przynoszą korzyści.

Nauczyciel jednorazowo powinien wprowadzać jeden pozytywny rytuał – dzięki temu uczniowie mają czas na przyzwyczajenie się do niego i utrwalenie właściwych zachowań.

Warto w kwestii rytuałów polegać na sposobach sprawdzonych w innych klasach. Uczniowie rozumieją, że każdy nauczyciel ma swoje zasady, ale też warto wykorzystywać te, które już znają i przestrzegają. Uczniowie rozumieją już, dlaczego i w jakim celu stosowane są rytuały, czują też, że ich wiedza nie jest ignorowana.

4. Język i wywieranie wpływu

Warto starannie zaplanować sposób mówienia, wysławiania się oraz wypracować odpowiedni język ciała, dzięki czemu nie zmieni się to nawet wtedy, gdy nastąpi sytuacja stresowa. Jeśli reakcje nauczyciela są przewidywalne, to wtedy maleje poziom napięcia w klasie i uczniowie czują się bezpieczni.

Omawianie zachowań ucznia powinno odbywać się w kategoriach wyboru. Należy pamiętać, żeby odnosić się do oceny zachowania, a nie osoby. Pozbawienie trudnych rozmów pierwiastka personalnego zmniejsza prawdopodobieństwo konfrontacji. Uczniowie rozumieją dzięki temu, że konsekwencje, jakie muszą ponieść, spowodowane są ich niewłaściwymi wyborami i zachowaniem.

5. Motywowanie uczniów, znaczące pochwały i nagrody

Warto włożyć wysiłek w to, by uczniowie doceniali bardziej nagrody dotyczące relacji, od tych materialnych. Dzięki temu nauczyciel oszczędza swój czas i pieniądze. Uczniowie nawiązują pozytywne relacje z nauczycielami oparte na szczerości.

Najskuteczniejsze pochwały to takie, które przekazywane są subtelnie i dyskretnie. Pozwala to uniknąć niepotrzebnego zakłopotania. Uczniowie dzięki temu budują osobistą i skuteczną komunikację z nauczycielem.

Pochwały kierowane do uczniów powinny być szczere i indywidualizowane, co pokazuje uczniom dumę nauczyciela z ich osiągnięć. Uczniowie z pewnością docenią taki sposób reagowania na ich wysiłki oraz to, że reakcje są dostosowane do każdego z nich.

6. Sztuka efektywnego stosowania kar

Nauczyciel powinien potraktować sytuację, kiedy uczeń łamie zasady, jako okazję do nauki dokonywania lepszych wyborów. Interakcja powinna być skupiona na wyciągnięciu wniosków z niewłaściwych wyborów, zamiast jedynie zastosowania kary. Dzięki temu uczniowie nie tylko odpowiadają za swoje zachowanie, ale też negocjują oczekiwania wobec siebie.

Najlepszą sytuacją na wyznaczenie kary jest rozmowa na osobności, pozwala to uniknąć sporów na forum klasy. Uczeń pozbawiony publiczności nie będzie się popisywał ani grał.

Warto starannie opracować procedurę interwencji i stosowania kar. Pozwoli to nauczycielowi na kontrolowanie rozmowy i niedopuszczenie do konfrontacji. Jeśli uczniowie wiedzą, czego się spodziewać podczas rozmowy, mogą wybrać nieprzeciwstawianie się.

Jeśli jest to możliwe, warto wyznaczać kary niezwłocznie, wtedy czas odbywania kary można wykorzystać na naprawienie relacji i wzmocnienie pozytywnych wyborów. Nauczyciel oszczędza czas, który musiałby przeznaczyć na ściganie uczniów, którzy usiłują uciec od kary za sytuacje z przeszłości. Uczniowie wolą szybciej odbyć karę i zyskać wolny czas.

7. Jak dotrzeć do uczniów – budowanie relacji

Oparcie relacji z uczniem na zaufaniu skutkuje zmniejszeniem ilości sytuacji, w których uczniowie sprawiają problemy. Wskutek tego mniej przeszkadzają na lekcjach, słuchają i trzymają się zasad. Uczniowie wiedzą, że nauczycielowi na nich zależy i jest w stanie wiele dla nich zrobić.

Doskonałymi okazjami do budowania pozytywnych relacji są wycieczki i wyjścia szkolne. Rozmowa podjęta poza szkołą jest znacznie łatwiejsza i sprzyja budowaniu właściwej relacji. Uczniowie lubią poznawać nauczycieli i nawiązywać z nimi mniej formalne relacje.

Nauczyciel powinien unikać wysyłania sprzecznych komunikatów względem ucznia. Czas, kiedy wyznaczana jest kara dla ucznia, nie może być jednocześnie okazją do budowania pozytywnej relacji, warto więc wyraźnie rozgraniczyć te momenty. Dzięki temu uczniowie rozumieją, że relacje nie wpływają na standardy dotyczące zachowania.

8. Budowanie wzajemnego zaufania

Niedopuszczalne są sytuacje, kiedy uczeń jest ośmieszany. Nauczyciel winien zawsze pozostać bezstronny i sprawiedliwy. Uczniowie powinni wiedzieć, że nauczyciel jest gotów służyć im pomocą, gdy zajdzie taka potrzeba, a szkoła nie jest miejscem, gdzie tolerowane jest upokarzanie innych.

Nauczyciele potrafiący śmiać się z uczniami są bardzo lubiani, jednak nie powinni nigdy śmiać się z kogoś, gdyż stwarza to ryzyko pogorszenia relacji. Uczniowie powinni wiedzieć, że nauczyciel ma poczucie humoru, lecz nie jest okrutny.

Warto opracować prostą procedurę odbudowy nadszarpniętego zaufania. Dzięki temu nie dojdzie do sytuacji eskalacji konfliktu pomiędzy uczniami lub pomiędzy uczniem a nauczycielem. Uczniowie przez to czują się odpowiedzialni za utrzymanie właściwego poziomu zaufania lub jego odbudowy w przypadku sytuacji kryzysu.

Nauczyciel może podzielić się z uczniami swoimi obowiązkami związanymi z organizowaniem aktywności w klasie, dzięki czemu przestrzeń edukacyjna zostanie lepiej rozplanowana a nauczyciel będzie mógł poświęcić więcej czasu uczniom. Uczniowie poczują, że nauczyciel im ufa oraz że mają wpływ na zarządzanie procesem swojej nauki.

Bibliografia:

1. Dix P., *Jak modelować zachowania uczniów i zarządzać klasą*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013.